

VERBODEN VERSMAAD VERBRAND VERGUISD VERGETEN NIEUWSBRIEF

NIEUWSBRIEF KRITISCHE KLASSIEKEN • NUMMER 22 • APRIL 2018

DE NIEUWSBRIEF KRITISCHE KLASSIEKEN VERSCHIJNT DRIE MAAL PER JAAR IN DIGITALE VORM. OP ONZE WEBSITE KUNT U ZICH AANMELDEN.

KRITISCHE KLASSIEKEN 15

Angelica Balabanoff, een vergeten rebel

Angelica Balabanoff (1878-1965) was een van de leidende figuren in de internationale socialistische beweging van voor, tijdens en direct na de Eerste Wereldoorlog. In 1919 werd ze de eerste secretaris van de Communistische Internationale (Komintern). Hoewel ze in de vergetelheid raakte, hoort ze zonder meer thuis in de eredisie van bekende revolutionaire vrouwen als Rosa Luxemburg, Emma Goldman, Clara Zetkin en Alexandra Kollontaj, met wie ze bevriend was.

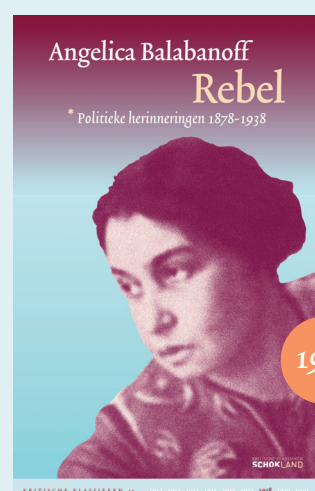
Balabanoff kwam al vroeg in verzet tegen het milieu van handelaren en grondbezitters in het Oekraïense stadje Chernikov, waar ze opgroeide. Ook had ze weinig op met de rol van onderdanig getrouwde vrouw, waarin ze verondersteld werd zich te schikken. In 1897 vertrok ze naar Brussel en ging studeren aan de een jaar eerder door dissidente studenten en professoren opgerichte Université Nouvelle, een instituut dat bekend stond om zijn radicalisme. Onder invloed van de colleges van en ontmoetingen met economen, politiciologen en sociologen als Emile Vandervelde, Georgi Plechanov en Elie Reclus werd ze socialiste.

In 1900 wordt Balabanoff lid van de Italiaanse Socialistische Partij. Kort daarop wordt ze uitgewezen en vestigt ze zich in Zwitserland. Nadat bij toeval haar talent om grote groepen toe te spreken wordt ontdekt, ontwikkelt ze zich al snel tot een van de belangrijkste en populairste sprekers op socialis-

de, toen de reformistische voorstanders van de oorlog lijnrecht tegenover de internationalistische revolutionairen kwamen te staan. Tegen de heersende stroming in blijft Balabanoff ijveren voor een onvoorwaardelijke vrede en komt in 1917 in het bolsjewistische kamp terecht. Vanwege haar internationale contacten is ze de ideale persoon om een nieuwe internationale – de communistische Komintern – op te zetten. Als gevolg van de opkomst van de éénpartijstaat, de Rode Terreur, de opkomende corruptie en het ontstaan van een nieuwe autoritaire politieke klasse in de jonge Sovjet-Unie, keert ze zich steeds verder af van de bolsjewieken tot ze in 1922 definitief het land verlaat om er nooit meer terug te keren.

De herinneringen van Balabanoff eindigen in 1938, aan de vooravond van het uitbreken van een nieuwe wereldoorlog. Tot die tijd woont ze in Wenen en Parijs, waar ze blijft waarschuwen tegen zowel fascisme als bolsjewisme. Tijdens de oorlog bevindt ze zich in de Verenigde Staten, kort daarna keert ze weer terug naar haar geliefde Italië, waar ze zich als lid van de Italiaanse Sociaaldemocratische Partij blijft inzetten voor een humanitair socialisme. Na een lang en strijdbaar leven overlijdt ze daar in 1965.

Balabanoffs politieke betekenis ligt vooral in haar diep doorleefde en consequent uitgedragen internationalisme. Ze woonde en werkte niet alleen in Oekraïne, België, Italië, Zwitserland, Rusland, Oostenrijk, Frankrijk en de Verenigde Staten, ze sprak daarbij ook nog eens vijftien talen, waardoor ze als tolk onmisbaar was op iedere grote internationale conferentie. Ze kende, werkte samen, correspondeerde en was bevriend met uiteenlopende figuren als Mussolini, Trotski, Lenin, John Reed, Serrati, Radek en Zinovjev en bericht in haar herinneringen uit de eer-

KRITISCHE KLASSIEKEN 15

ANGELICA BALABANOFF
Rebel

Politieke herinneringen 1878-1936

ca. 340 pagina's
ISBN 978 90 824546 4 2
Gebonden met stofomslag | € 25,-

Vertaling: Nils Buis
Met een nawoord van Elsbeth Etty
Verschijnt in september 2018

ste hand over deze hoofdrolspelers op het politieke strijdtoneel van het begin van de twintigste eeuw. Ronduit onthutsend zijn haar herinneringen aan Mussolini, die ze in Zwitserland ontmoette toen hij psychisch, fysiek en financieel volkomen aan de grond zat. Nadat ze hem onder haar hoede had genomen, aan werk had geholpen en hem politiek bijgeschoold had, kwam het tot een breuk toen Mussolini - inmiddels opgeklommen tot hoofdredacteur van *Avanti*, het officiële dagblad van de Italiaanse Socialistische Partij - tegen de wil van de leiding van de partij pleitte voor Italiaanse deelname aan de Eerste Wereldoorlog. Mussolini werd uit de partij gezet, begon niet veel later zijn eigen politieke beweging en ontpopte zich al snel tot Duce van het fascistische Italië.

Voor het eerst verschijnen in september van dit jaar onder de titel *Rebel* in Nederlandse vertaling de politieke memoires van Angelica Balabanoff. Elsbeth Etty, biografe van de grand old lady van het Nederlandse socialisme Henriëtte Roland Holst, verzorgt het nawoord.

Website vernieuwd!

Als gevolg van technische perikelen kon onze website een aantal maanden niet ververs worden. Dat is nu verholpen: sinds een paar weken - regelmatige bezoekers zullen het al gemerkt hebben - is onze nieuwe website in de lucht. De website wordt regelmatig aangevuld met boekbesprekingen en andere relevante informatie over de door ons uitgegeven boeken en hun schrijvers. U vindt ze onder de knop "Dossiers".

tische massabijeenkomsten. Weer terug in Italië geeft ze de partijkrant *Avanti* uit en neemt ze radicaal stelling tegen de op uitbreken staande Eerste Wereldoorlog, die tot een breuk in de Tweede Internationale leid-

Rebel with a cause

"Jezelf een vraag stellen, daarmee begint verzet. En dan die vraag aan een ander stellen," schreef Remco Campert al. Of u nu een geboren rebel bent of die kwaliteit in de loop van uw leven heeft verworven, het is ons om het even. Maar voor het voortbestaan van de Kritische Klassieken blijft een trouwe schare **rebelse abonnees**, die het door hun abonnement mogelijk maken dat we ook de komende jaren weer nieuwe **vergeten** klassiekers opnieuw kunnen uitbrengen, **onontbeerlijk**. Iedere abonnee brengt het uitbrengen van een nieuwe Kritische Klassieker dichterbij. **Uw voordeel als abonnee** is dat u geen enkel deel hoeft te missen en pas verschenen boeken als eerste in huis heeft.

Stel uzelf een vraag, **rebelleer** vanuit uw uw comfortabele leesstoel en schaar u onder deze **voorhoede van kritische lezers!**

→ Ga naar www.kritischeklassieken.nl om een abonnement te nemen

Jaarabonnement 2018

Angelica Balabanoff - Rebel

U ontvangt dit boek (in Nederland) zonder portokosten thuisbezorgd!

* Klassiekers uit de kritische literatuur

VERSCHIJNT IN 2018

KK 15 Angelica Balabanoff - Rebel (memoires, 1938)

IN VOORBEREIDING

Arturo Barea - Het vuur (autobiografische roman, 1937)

KRITISCHE KLASSIEKEN
SCHOKLAND

Uitgeverij Schokland
Dorpsstraat 27 • 3732 HG De Bilt
info@kritischeklassieken.nl
www.kritischeklassieken.nl

WWW.KRITISCHEKLASSIEKEN.NL